

γερμανούδι τό, Στερελλ. (Σιβ.)

Ἐκ τοῦ ἐθνικοῦ ὄν. *Γερμανός* καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -οῦδι.

Γερμανός 4, ὁ ἰδ.

Γερμανόφιλος ἐπίθ. λόγ. κοιν.

Ἐκ τοῦ ἐθνικοῦ ὄν. *Γερμανός* καὶ τοῦ οὐσ. φίλος.

Ὁ φίλος τῶν Γερμανῶν, ὁ φίλα φρονῶν πρὸς τοὺς Γερμανούς.

γερματάκι τό, Πελοπν. (Λάμπ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. *γέρμα* καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -άκι.

Μικρὰ πλευρά, πλαγιά ὄρους, μικρὸν τμήμα ἐπικλινοῦς ἐδάφους.

γερμεσές ὁ, Κρήτ.

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *yer mese*.

Εἶδος χαμηλῆς ἀγρίας δρυός.

γερμός ὁ, Λεξ. Βάιγ. Βλαστ. 364 ἑρμός Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ ρ. *γέρνω*. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ.

1) *Γέρμα* 1, ὁ ἰδ., Νάξ. (Ἀπύρανθ.) — Λεξ. Βάιγ.: *Εἶδα* ἑρμός ἦτονε καὶ τό 'χυσες ὅλο μαζί κ' ἐκόντευγε νὰ μὲ πνίξης; Ἀπύρανθ. *Εἶδα* ἑρμός 'τον εὐτός κ' ἐκατάβρεξες τὸ γόσμο; αὐτόθ. 2) *Γέρμα* 3, ὁ ἰδ., Λεξ. Βλαστ., ἐνθ' ἄν. 3) Ἡ στροφή, τὸ γύρισμα Λεξ. Βάιγ.

Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τὸν τύπ. *Γερμοῦ* τοῦ, Πελοπν. (Τριφυλ.).

γέρνω κοιν. καὶ Ἀπουλ. (Καλημ.) Πόντ. (Ἰνέπ.) *γέρ-νου* κοιν. βορ. ἰδιωμ. Εὐβ. (Βρύσ. Κονίστρ. Κουρ. Κύμ. Ὁξύλιθ.) Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) *ἀγέρνω* Ἀπουλ. (Καστριν. Στερενατ.) — Λεξ. Βλάχ. *ἐγέρνω*, Ἀπουλ. (Καστριν. Μαρτ.) *ἐγέρνω* Ἀπουλ. (Μαρτιν.) *έρνω* Κάλυμν. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Ρόδ. (Κάστελλ.) *γέρω* Ἡπ. (Θεσπρ.) Θεσσ. (Βαθύρρ.) Σύμ. *γέρ-ρω* Καλαβρ. (Βουνὶ Γαλλικ. Μπόβ. Ροχούδ. Χωρίο Ροχούδ.) *γείρω* Κύπρ. — Λεξ. Μπριγκ. *γείρω* Κύπρ. Μεγίστ. Νίσυρ. — Λεξ. Μπριγκ. *γείρου* ἐν Τσακων. (Πραστ.) *γείρω* 'μα Τσακων. (Χαβουτσ.) *γιούρνω* Πελοπν. (Γέρμ. Μάν. Ξηροκ.) Ἀόρ. *ἐγείρτ'σα* Τσακων. (Πραστ.) *ἀγκείρ* Καππ. (Ἀνακ. Σινασσ.) Ἀόρ. *ἀγειρο* - *ἀγείρετε* Ἀπουλ. (Καλημ. Καστριν. Κοριλ.) Ἀπαρ. Ἀόρ. *γείρει* Ἀπουλ. (Καλημ. Καστριν. Κοριλ.) Μετοχ. ἐνεστ. *γέρ-ρον-δα* Καλαβρ. (Βουνὶ Γαλλικ. Μπόβ.) *γέροντα* Ἀπουλ. (Καλημ. Καστριν. Κοριλ. Μαρτ.) Ἀόρ. *γείροντα* Καλαβρ. (Βουνὶ Γαλλικ. Μπόβ. Χωρίο Ροχούδ.) *γείροντα* Ἀπουλ. (Καλημ. Καστριν. Κοριλ.) Μέσ. *γέρνομαι* Θράκ. (Βιζ.) Κάρπ. Κρήτ. *γέρ-ρομαι* Καλαβρ. (Βουνὶ Γαλλικ. Μπόβ. Ροχούδ. Χωρίο Ροχούδ.) Παθ. Ἀόρ. *ἡγέρτην* Κάρπ. *ἐγέρτηνα* Καλαβρ. (Βουνὶ Γαλλικ. Μπόβ. Χωρίο Ροχούδ.) *γέρτηκα* Θράκ. (Σαμακόβ.) *γέρτηκα* Θράκ. (Βιζ.) Προστ. παθ. Ἀόρ. *γέρτου* - *γερούτεστα* Ἀπουλ. (Καλημ. Καστρ.) *γέρτα* - *γερούστε* Καλαβρ. (Βουνὶ Γαλλικ. Μπόβ.) Ἀπαρ. παθ. Ἀόρ. *γερούτ' Ἀπουλ.* (Καλημ. Καστριν. Κοριλ.) Καλαβρ. (Βουνὶ Γαλλικ. Μπόβ. Χωρίο Ροχούδ.) Μετοχ. ἐνεστ. *γέρ-ρόμενο* Καλαβρ. (Βουνὶ Γαλλικ. Μπόβ.) Παθ. Ἀόρ. *γερούντα* Καλαβρ. (Βουνὶ Γαλλικ. Μπόβ.)

Τὸ Βυζαντ. *γέρνω*, ὁ ἐκ τοῦ ἐπίσης Βυζαντ. *ἐγέρνω*, ὅπερ ἐκ τοῦ ἀρχ. *ἐγείρω*. Βλ. Γ. Χατζιδ., ΜΝΕ 1, 129-131. Ὁ τύπ. *γείρω* ἐκ τοῦ θέμ. τοῦ Ἀόρ. *ἐγειρα*. Ὁ τύπ. *γέρ-ρω* κατὰ προληπτ. ἀφομ. τοῦ ν. Ὁ τύπ. *γιούρνω* κατὰ σημασιολογικὸν συμφυρμόν πρὸς τὸ *γυρνώ* - *γιουρνώ*.

Α) Μεταβ. 1) Ἐγείρω, σηκώνω Ἀπουλ. (Καλημ. Καστριν.) Σέριφ.: *Ἐγειρε* λιὸ τὰ μάτια, τὴν εἶδε τσαὶ εἶπε (ἐσήκωσε λίγο τὰ μάτια, τὴν εἶδε καὶ εἶπε) Καλημ. Αὐτός βορεῖ νὰ γείρη μιὰ βέτρα; (ἀδυνατεῖ ἔνεκα γήρατος νὰ σηκώση λίθον) Σέριφ. *Γέρνω* ἓνα λ-λίσარი (=σηκώνω ἓνα λιθάρι) αὐτόθ. *Ἀειρο* τὸ μιούλι (=ὑψωσε τὸ ποτήρι) αὐτόθ. *Ἀ* κ-καὶ *γείρε* τὸ παιδί (πήγαينه καὶ σήκωσε τὸ παιδί) Καστριν. 2) Κάμνω κάποιον νὰ κλίνη πρὸς τὰ κάτω, δίδω κλίσιν πρὸς τὰ κάτω εἰς τι ἀντικείμενον σύνθηθ. καὶ Καλαβρ. (Βουν.) Τσακων.: *Μὲ γέρ-ρει* ὁ ὕπλο (=μὲ γέρνει ὁ ὕπνος) Βουν. *Ἀμ-μὲ γείρη* ὁ ὕπλο, *κιουμουμαι* (=ἂν μὲ γείρη ὁ ὕπνος, ἂν μὲ κάμῃ νὰ κλίνω, κοιμουμαι) αὐτόθ. *Γέρνω* τὸ βαρέλι - τὸ κανάτι - τὸ ποτήρι - τὸ κορμί - τὸ κεφάλι σύνθηθ. *Γείρε* τὸ σταμνὶ νὰ πιῶ μιὰ ὀλιὰ νερό Κρήτ. (Σητ.) *Γείρε* τὸ τσικάλι νὰ σοῦ βάλλω τὸ φαῖ αὐτόθ. *Γείρνα* τὸ βουκάλι νὰ πέσῃ τὸ μέλι Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) *Γείρε* τὴν βαρέλα νὰ χιουθῇ ὅλο τὸ νερό αὐτόθ. *Φουβάτ'* νὰ γείρ' τοῦ ρουῖ, νὰ μὴ βέσ' πολὺ λάδ' 'ς τοῦ φαῖ Εὐβ. (Ἀκρ.) *Μωρ'*, ἀποθυρίζου μὴ εἰρῆς τὴ γουκνουκιά νὰ χυθῇ τὸ λάδι (ἀποθυρίζου =πρόσεχε, κουκνουκιά=δοχεῖον ἐλαίου) Νάξ. (Ἀπύρανθ.) *Μὴ δὲ γέρνης* τὸ πιάτο, θὰ σοῦ χυθῇ τὸ φαῖ Εὐβ. (Βρύσ.) *Γείρ'* τὸ γυαλὶ νὰ μπαῇ τὸ ποῦμα (γείρε τὸ μπουκάλι νὰ ἐξέλθῃ τὸ πῶμα) Τσακων. *Μὴ γέρνης* τὴν βάρκα, γιὰτὶ 'ὰ βουλ-λίσουμε Σύμ. *Γέρνε* τὴν γεφαλὴ σου κάτω Κρήτ. (Σητ.) || Φρ. *Τὰ γείραμι* τὰ βαρέλια 'δῶ κ' ἓνα μῆνα (τὸ κρασί ἐσώθη πρὸ μηνός) Εὐβ. (Ἀκρ. Ψαχν.) *Γείρατι* τ' *βακίρα* (ἐγείρατε τὸ χάλκινον δοχεῖον τὴν τελευταίαν στιγμὴν κατεστρέψατε ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἐδημιουργήσατε) Λέσβ. (Πολυχνίτ.) — *Δὲ γέρνω* τὸ κεφάλι (δὲν ὑποτάσσομαι) Λεξ. Πρω. Δημητρ. Συνών. φρ. *Δὲ σκύβω* τὸ κεφάλι. || Ἀσμ.

Κυπαρισσάκι μ' ἀφηλὸ πού 'σι 'ς τὴν Ἀγία Λαύρα, γιὰ γείρε τὰ κλωνάρια σου πίνου 'ς τὰ φυλλοκάροδια Ἀῆμν. — Ποιήμ.

Ὁ Ὀλύμπος ἐκοίταξε τὴν ὁμορφὴν τὴν Ὀσση

καὶ γέρνει, γέρνει τὴν κορφή καὶ τὴν φιλεῖ 'ς τὸ στόμα Ἀ.Βαλαωρ., Ἔργ. 2, 105.

Βλέπεις ἢ δύναμή μου

δὲ φθάνει. *Τὰ γεράματα μὲ πλάκωσαν, μὲ γέρνουν*

Ἀ.Βαλαωρ., ἐνθ' ἄν, 3, 28.

Θανάτου ἐτιὰ πού τὰ κλωνάρια γέρνεις

Δ.Σολωμ., 137. Ἡ σημ. καὶ Βυζαντ. Πβ. Ἰμπέρ. καὶ Μαργαρ. στ. 666 (ἐκδ. S. Lambros, σ. 278) «ἐγέρνει τὰ βαρέλια νὰ ἰδῇ νὰ ἐξεϊκάσῃ». β) Χύνω ὑγρὸν ἐκ δοχείου τὸ ὅποιον κρατῶ μετέωρον καὶ κεκλιμένον Ἀστυπ. Θεσσ. (Ἀϊβάν.) Θήρ. Κάλυμν. Κρήτ. (Ἀνατολ. Κακοδίκ. Πεδιάδ. Σητ. κ.ά.) Κύπρ. (Αἰγιαλ. Μένουκ.) Κῶς (Καρδάμ. Κέφαλ. Πυλ.) Νίσυρ. Στερελλ. (Αἰτωλ. Τριχων.) Σύμ.: *Γέρνα* μυζὸν οἱ δράτσοι ν-νερό ν-τζαὶ πλύθητε (ἔχουν πλύνον οἱ δράκτοι νερό καὶ πλύθητε) Ἀστυπ. *Γείρι* μ' λίγου νερό Ἀϊβάν. *Πάει* ἢ *μάννα* του νὰ πιάσῃ τὴ στάμνα νὰ τοῦ γείρη νὰ νιφτῇ Θήρ. *Ἀνε* σουλήσῃ τὸ ν-νερό, 'ὰ τὸ εἶρωμε πά' 'ς τὸν νάτθο (=ἂν θὰ κυλήσῃ τὸ νερό, θὰ τὸ χύσωμεν ἐπάνω εἰς τὴν στάχτην) Κάλυμν. *Γέρνε* μου νερό νὰ πλυνῶ Κρήτ. *Τὴν* ἰδιαμένη *στιμὴ* ἐδάκαρα καὶ τσῆ *γερνα* νερό κρυγιὸ 'ς τὴν γεφαλὴ τζης (τὴν ἰδιαμένη *στιμὴ*=ταυτοχρόνως, ἐδάκαρα=ἤρχισα) Ἀνατολ. *Πάει* καὶ *λέει* τοῦ τυροκόμο νὰ τοῦ γείρη νερό νὰ λουστῇ Κακοδίκ. *Γέρνε* νὰ πλύνωμε τὸ τσικάλι Σητ. *Ἐγει-ρέν* του τζαὶ μέσ' 'ς τὸ στόμαν νερόν τῆς ἀθάνατης πηγῆς Κύπρ. *Σὰν* λούν-νεται, γείρνει νερόν πάνω του μὲ τὸν *μαστραπ-πάν* τσαὶ φεύκουν οἱ σαπουν-νιές Αἰγιαλ. *Γέρνουν* τζαὶ λ-λίον νερόβ βραστόν Μένουκ. *Γείρε* λ-λίον λ-λάιν 'ς

